

hooge struiken en nog hogere boomen, die onze plassen en slotjes bewoond zien door kikkers en bloedzuigers en insekten, die kamperfoelie, bramen en hop zien slingeren en klimmen in onze bosschen, waar eekhoorns, muizen, vogels leven, *wij* vinden die levermossenzoode een miniatuurwereldje! 't Is er misschien beter dan in onzen makrokosmos, waarin de mensch tegenwoordig zijn allesbehalve interessante eigenschappen ten toon spreidt!

Nu ten slotte nog iets over mijn „nieuw” levermos. Waarlijk, ik vertel er niet van, omdat 't nieuw is, maar omdat 't interessant is. Want aan den top van de armoedigste stengeltjes zitten, tot dichte vuilgroene hoopjes vereenigd,

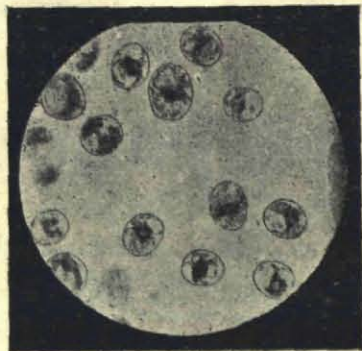

Fig. 5. Gemmen aan Cephalozia.

fraaie en in hun soort bijzonder groote gemmen (fig. 4). Deze kleine plantjes, prulletjes van nog geen halven centimeter lang, brengen eencellige gemmen voort, grooter dan die van de meeste andere Jungermanniën. Ze zijn bijna bolvormig of een weinig ovaal, gemiddeld 25 tot 30 mikron lang en 20 tot 25 mikron breed (dus 0,025 tot 0,03 m.M. lang en 0,02 tot 0,025 m.M. dik (fig. 5). Aan één plantje zitten er tusschen de 100 en 200. Nu zijn er nog wel andere Cephalozia's met dergelijke gemmen, maar dan is 't bladcelnet weer heel anders of de breedte van 't blad, gemeten door 't aantal cellen komt niet met de beschreven Cephalozia-soorten overeen.

Een officieelen naam kan ik dat levermos moeilijk geven, want in een behoorlijke levermosdiagnose hoort een beschrijving van 't perianth (het omhulsel van den voet van de sporogonium-steel). En die zitten niet aan mijn materiaal. Als ik gelijk heb met mijn vermoeden, dat ik uitsluitend mannelijke planten bezit, dan zal ik ze ook nooit zien verschijnen aan mijn zoode.

Maar een plant moet nu eenmaal een naam hebben. Tegen dat ik van deze soort eens een uitvoerige beschrijving publiceer, zal ik wel eens een mooien bedenken!

A. J. M. GARJEANNE.

UIT HET NAARDERMEER.

TOEN ik er voor het eerst kwam, dat was in 1893, broedden de zwartkop-meeuwen verstrooid door het meer in grootere en kleinere vestigingen en dat is zoo gebleven tot 1912. Het aantal en de omvang der kolonies veranderde telkens, de grootste bloei werd bereikt in 1908, toen er een zeer talrijke vestiging bestond in het tamelijke droge, orchideeënrijke rietland aan den Bussumschen oever, waar de nesten lagen in het gras. Een tweede lag er in het hooge riet in diep water aan de Katuil, heel in het Noorden van het Meer, en dan nog vier kleinere kolonies op drijvenden rommel. Het was zeer merkwaardig in een betrekkelijk klein gebied zoo verschillende nestvormen te zien van één en dezelfde vogelsoort.

Vroeger heb ik al verteld, dat in 1912, ik weet niet hoe, de kiekendieven er in slaagden, om de broedende meeuwen van al hun eieren te berooven. Voor dien tijd hadden de roovers wel eens te hooi en te gras een boutje bemachtigd, maar nu vonden zij iets uit, waardoor ze opeens de overhand kregen. Wij hebben niet kunnen ontdekken, hoe dat eigenlijk ging. Het aantal der kiekendieven was niet grooter dan in vorige jaren en de meeuwen hadden hun taktiek in het geheel niet veranderd.

Toen zijn drie jaar achtereen de meeuwen weg gebleven. Ieder jaar kwamen wel een paar verspieders het land verkennen, maar tot broeden kwam het niet. In 1916 echter vestigde zich een tamelijk groote troep nabij de toenmalige broedplaats der lepelaars, alsof ze bij die groote, maar niet zeer krijgshaftige breedsnavels beschutting kwamen zoeken. Het baatte hun weinig, alles werd weer geroofd en vernield. Zoo ging het ook in 1917.

Thans echter zwemmen er weer jonge meeuwjes tusschen het riet. Op twee plaatsen zijn de meeuwen er in geslaagd hun broedsel groot te brengen. Eén groep is bescherming blijven zoeken bij de lepelaars, en dat nog al nu deze vogels met hutje en mutje alweer verhuisd zijn. Ze hebben nu hun derde broedplaats betrokken, sedert het Meer eigendom werd van de Vereeniging van Natuurmonumenten. Alweer hebben zij zich gevestigd langs den oever van een bijna rondom gesloten stille baai, ditmaal heel in het Zuiden van het Meer, waar het elzenbosch van de Zijpelingskade aansluit aan de moerassen van den Ringdijk. Ze liggen nu schilderachtiger dan ooit en vlak langs het water hebben zich de meeuwen gevestigd, zelfs tusschen de lepelaarnesten in. En het merkwaardigst is wel, dat de ervvijand, een bruine kiekendief, zijn nest gebouwd heeft slechts een paar honderd meter van de lepelaarkolonie verwijderd. En een paar honderd meter verder naar de andere zijde heeft hij tot bureu de purperreiger.

De andere kolonie is dicht bij het visschershuis, net als je uit de visschershaven komt, en dan een tweehonderd meter westwaarts. Bezoekers van het Meer kunnen zich herinneren, dat als de boot pas de hoofdvaart in vaart, een paar zwartkopmeeuwen stil en nieuwsgierig een kijkje komen nemen. Als ze zien dat de boot koers zet naar »boven« dan hebben zij verder ook niet meer te vertellen. Dit nu zijn schildwachten van de kolonie. Ik heb er nog nooit een gezien, die zijn bewaking zoo goed had geregeld. Ze hebben drie posten één aan de hoofdvaart, één aan de machinetocht en één aan het begin van het berkenboschje, dat ge bij het inschepen voor u ziet groenen in de richting naar Weesp. Elke post is bezet door twee man en den heelen dag patrouilleeren die hun gebied af. Zoodra ge die posten passeert maken ze alarm en dan dwarrelt de heele meeuwenbevolking de hoogte in, gereed om zich te verdedigen. Tegen menschen hebben ze natuurlijk weinig in te brengen, en die doen hun thans ook geen kwaad, maar de bruine kiekendief houden ze er uit, vooral nu ze zich verheugen kunnen in de hulp van de vinnige zwarte sterntjes, die bij hen in de buurt wonen. Als gewoonlijk heeft zich bij deze kolonie alweer een groote karekiet gevestigd; die houdt nu eenmaal van de gezelligheid.

Het verhuizen van de lepelaars vind ik maar half prettig, want ten slotte konden zij hun heil wel eens gaan zoeken aan de andere zijde van den Ringdijk, in de Ankeveensche plassen. We maken het hun nu maar zoo rustig mogelijk en in den regel komen de bezoekers niet verder dan den ingang van de baai. Intusschen zijn er voor den zomer ook al weer een paar teruggekeerd naar hun vroegere woonplaats, den ringvormigen rietkraag met het meertje in het midden. Het aantal der lepelaars is iets minder dan in vorige jaren, en dat verwondert mij niet, want in deze hongerjaren loopen zij veel meer gevaar om op den trek geschoten te worden dan anders. Het is treurig maar waar, dat het in de oorlogvoerende landen tegenwoordig treurig gesteld is met de vogelbescherming. Sommige wettelijke bepalingen zijn geheel opgeheven en aan de rest kan niet in voldoende mate de hand worden gehouden. Dit, gevoegd bij den invloed van den strengen winter in 1917, heeft niet alleen een slechten invloed op de stand der lepelaars, maar nog op dien van een groot aantal andere vogels.

Het heideachtig stuk voor het bovengenoemde berkenboschje ziet er al op een afstand

veel ruiger uit, dan een jaar of vijf geleden en dat is zoo geworden na de verbanning der geiten. Die vraten daar alles kaal en toen ik de belofte zag, die in dat stukje schuilde, hebben wij die geiten een ander onderkomen bezorgd. En nu is daar in enkele jaren een prachtige opslag gekomen van jonge berkjes, onder den wind van dat boschje. Ook de dopheide bloeit er nu in volle pracht en de moskussens van veenmos en haarmos welven zich daartusschen, de eerste rood gekleurd door zonnedauw. Kortom, dat stuk is nu heel mooi bezig om te veranderen in hoogveen en streeft al met succes naar den rang van Zwischenmoor. Wij verwachten er nu met spanning de eerste veenbessen en witte orchideeën en zijn er benieuwd naar hoe het berkenbosch het zal stellen met het veenmos. Ge ziet hieruit, van hoeveel belang het voor de schoonheid van de wereld is, dat de geiten en ook de schapen geplaatst worden waar zij geen kwaad kunnen doen.

In de slooten bij dat berkenboschje groeit het Groot Blaasjeskruid in tamelijk diep water. Deze plant komt door het heele meer overvloedig voor in reusachtige slierten met groote blaasjes, die allerlei schaaldiertjes vangen. Zij wordt echter niet opgemerkt, omdat ze hier betrekkelijk weinig bloeien, een groot verschil met de vennen van Oisterwijk, die nu geel gekleurd zijn van de Blaasjeskruidbloemen. Alleen in het botanisch reservaat bloeit het in het waterleliedoolhof, daar is het water niet zoo diep, en komt de plant meer dicht aan de oppervlakte. In het diepe water van de groote tochten hebben dit jaar de waterviolieren en de witte ranonkeltjes weer ondergedoken gebloeid. Het ziet er wonderlijk en fantastisch uit, die trossen van de waterviolier met kransen van wijd geopende bloemen een halven meter onder water. Natuurlijk komt er niets van terecht.

Tot slot nog één opmerking. De gele plompen zijn mooier dan in vorige jaren, dat komt doordat er minder koeten zijn, die er zoo veel van houden, om die geurige bloemen af te vreten.

JAC. P. THUSSE.

DE VOGELS VAN NOORDWIJK IN 1917.

(Vervolg en slot van blz. 70).

ENSLOTTE zal ik het hebben over het aantal der broedvogels, wat eigenlijk beteekent het resultaat der vorige punten:

Over de kneuen had ik het al en over den koekoek, die zeer sterk in aantal was door de groote hoeveelheid harige rupsen, eveneens. Klauwieren: 12 Mei vond ik 's avonds de eerste kneu en op diezelfde wandeling kwam ik op den terugweg langs het Hoogwakers Boschje en werd daar ingehaald en begroet door een half dozijn klauwieren. Toen ik er nog vrij ver vandaan was, hoorde ik al telkens hard geroep en geschreeuw en over de kolfbaan joegen drie klauwieren elkaar achterna, knarsend en met staartgeflap.

En bij het Boschje zat er een en aan den anderen kant, in 't geheel minstens 5 of 6 stuks; in mijn dagboek schreef ik 's avonds:

»De meeste zijn mannen, het lijken me vreemdelingen, ze zijn makers, roepen en spelen zonder ophouden, maken herrie voor zes«. Dadelijk licht ik die stoutmoedige dagboekmeening nader toe, in elk geval was de klauwier-invasie in ons duin een der zonderlingste nieuwtjes. Er was meer:

Een wel opgevoede klauwier begint in de laatste week van Mei te bouwen en heeft een paar eieren, zoodra de Junizon schijnt. Van het jaar was alles te laat en ik dacht dus, naar klauwiereieren hoef ik vóór begin Juni niet uit te zien, maar wat wil nou het geval?

Bij een groep meidoorns maakte dienzelfden 12den Mei een man herrie en dat dier roeide tegelijk bar met zijn staart, wat in de klauwieren-samenleving bij het verschijnen van een